

Vizuális kultúra

Tantárgyi bevezető:

Az új Alaptanterv a látáskultúra fejlesztésének hangsúlyozás mellett, alapvető célkitűzésként fogalmazza meg *a művészettel való nevelés erősítését*, a mindennapos művészeti nevelés bevezetésének előrevetítését. A kerettanterv kiemeli, hogy a művészeti nevelés valójában művészettel nevelésként értelmezendő, hisz a közoktatásban a művészet nem lehet célja, csupán eszköze a nevelésnek. Így, a vizuális nevelés legfőbb feladatának a látható világ jelenségeinek, a vizuális művészeti alkotások mélyebb átélésének, értelmezésének és környezetünk értő alakításnak megalapozását tekinti. Ennek megfelelően a tudásanyag nemcsak a képző - és iparművészet területeinek a feldolgozásával foglalkozik, hanem tartalmi közé emeli a tömegkommunikáció vizuális megjelenéseinek, a legújabb elektronikus médiumokhoz kapcsolódó jelenségek és az épített, alakított környezet vizsgálatát. Továbbá, fontos és átfogó fejlesztési célként emeli ki az értékfelismerő képesség, a helyes értékítélt megalapozását, hogy a tanulók képesek legyenek az őket érő vizuális információ áradatában értő módon szelektálni, a konzumkultúra hatásait kritikusan értelmezni, önálló véleményt megfogalmazni. Ezt a tudásanyagot a tárgy sajátosságaiból adódóan a tanulók a tevékenységek alkotási és befogadási gyakorlatában, a képi közlés és kifejezés különböző formáinak megismerésével sajátíthatják el.

Református nevelési céljaink szempontjából is fontos kiemelni az új Alaptanterv alapvető célkitűzését, az *értelmi és az érzelmi* nevelés egységben való kezelését, az ennek alárendelt köznevelési célokat, feladatokat, a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges *szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi* képességek fejlesztését. *Az érzelmi nevelés fontosságát kiemelve* úgy is fogalmazhatunk, hogy a művészeti nevelés által is küldetésünk a kapott szeretet növekedési lehetőségének megteremtése.

Az érzelmi nevelést alátámasztó pedagógiai célok közül fontos kiemelni a következőket:

- az egymásra figyelő, alkotó folyamatokban kialakuló együttműködés erősítése,
- a megismerő, gazdagító, örömet adó aktivitás – alkotás –befogadás megvalósulása,
- a művészeti élmény megtapasztalása – érték közvetítés és értékfelismertetés,
- az alkotásban való elmélyülés, öröm megtapasztalása,
- a helyes önismeret és önbecsülés formálása,

- a helyes értékítélet megalapozása, a szükségletek valós értékekre alapozott formálása, betöltése,
- az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránti fogékonyság megalapozása, új életszemléletre való hangoltság megteremtése,
- az élet szépségére irányuló látáskultúra és a reményteli életszemlélet képességének formálása,
- a teremtett világ szépségére való rácsodálkozás élményének megtapasztaltatása,
- a református nevelésben a közös hiten alapuló hagyományos közösségi értékek felismertetése, elmélyítése.

A református nevelési céljaink, és az Alaptantervben megfogalmazott alapelvek megvalósulása érdekében is hangsúlyoznunk kell, hogy a művészeti– esztétikai nevelés meghatározó személyiségformáló szerepe a szükségletek művelésében rejlik.

Köztudott, hogy a szükségleteink meghatározzák egész személyiségünket. Napjainkra nyilvánvalóvá vált a konzumkultúra csapdáiból való kiút keresése, a környezettudatos magatartás és az ennek alárendelt életmódváltás szükségszerűsége. Ennek tudatában különösen fontos feladat a ránk bízott gyermekek valós szükségleteinek formálása. Ezért is hangsúlyoznunk kell, hogy értékközvetítő szemléletű keresztyén pedagógiánkban az érték- vagy szükségletpiramis csúcsán nem az önmegvalósítás áll, hanem a társas viszonyok kibontakoztatása, a Jézus gazdagsága általi másokat gazdagító aktív szerepvállaló személyiség formálása.

A vizuális kultúra tantárgy tanításának alapelvei

Az értékközvetítő, művészet általi nevelés szempontjából fontos kiemelni a vizuális kultúra tárgy integratív szerepét, ugyanis a művészetek műveltségterület tárgyai kínálják az integráció lehetőségét. A művészetek hatásaira építő nevelés segíti az alkotó megismerésre irányuló gondolkodás kibontakoztatását, élményalapú tevékenységeivel támaszul szolgál más tárgyak ismeretanyagának elmélyítésében, közvetítésében. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az élmény, a művészeti élmény és/vagy az életesemények élményanyaga az ismeretek belső burka, az emberi kreativitás megalapozója.

A művészeti nevelés komplexitásában rejlő lehetőségek megvalósulását szolgálhatja a napjainkban már közismerten elterjedt projektmódszer. Fontos kiemelni, hogy a projektmódszerben az alkotási folyamatokban megvalósuló együttműködésben formálódik a személyiség, mélyül a közösségi érzelmi viszonyulás, a társas kapcsolatokon belül válik a

magatartás jellemformáló hatássá. Emellett a projektmódszer a közösségben kibontakozó egyéni törekvéseknek is keretet adhat, helyes irányt mutathat az egyéni kíváncsiságnak és felfedezési vágyaknak. Keresztény pedagógusként is alapozhatunk ezekre a szüntelenül bennünk munkáló kereső és közlő szenvedélyekre és ezen eredendő szükségletünk tartalmas betöltésére, olyan alkotási lehetőségeket teremtve, amelyek a teremtett világ megismerését szolgálják, a rácsodálkozásban és szépségben teljesebben ki, és válnak életörömforrássá.

A kerettanterv alátámasztja ezen alapelveket kiemelve a tantárgy oktatása tevékenység-, illetve gyakorlatközpontúságát, ahol alapvető fontosságú a játékos-kreatív szemlélet, illetve hogy a tantárgy tartalmainak feldolgozása komplex, folyamatorientált megközelítésben történjen, így a projektmódszer eszközét is felhasználja a tanítás-tanulás folyamatában.

A tervezésben fontos megjegyezni, hogy a kerettanterv kimondja, hogy „a helyi tantervkészítés, még inkább a tanmenet-összeállítás folyamán a tematikai egységeket rugalmasan kell kezelni, a tanulásszervezés felépítésének logikáját követve felhasználni, az adott évfolyamra ajánlott óraszám figyelembevételével. (...) a sok esetben megjelenő konkrét példák segítik az adott követelmény pontosabb értelmezését, így támogatva a kerettantervet felhasználó szaktanárokat a tanmenet megtervezésében, illetve ötleteket adnak konkrét fejlesztő feladatok megalkotásához. A példák tehát természetesen nem kötelezőek, csupán a további tervezést segítik.” (Kerettanterv, *Bevezető*, 2.o.)

Mindez a vizuális kultúra területének sajátos szabadságát támasztja alá, és az ebben rejlő speciális lehetőségek és feladatok kibontásának lehetőségét jelenti. A terület szépsége abban is áll, hogy nekünk kell és lehet megtölteni tartalommal.

Ebben az értelemben a 10% szabad tervezésű tartalom a vizuális kultúra területén kitérhető, keretét a területenkénti fejlesztési célok, követelmények és óraszámok határozzák meg. A kerettantervi fejlesztési követelmények tehát a református oktatás- nevelés szempontjából a közös hit értékeivel, ismereteivel, a közös hiten alapuló közösségformálás feladatainak alárendelt témákkal, tartalmakkal támaszthatóak alá mind a négy alkotási terület esetében. A tantárgyközi kapcsolatok lehetőséget adnak olyan alkotási tevékenységek tervezésére, amelyek a hitéleti és bibliai tartalmak, ismeretek élményszerű elmélyítését szolgálják.

4. Tantárgyi tartalom: az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

Kifejezés, képzőművészet

A terület a gyermekek személyes élményhelyzeteire alapozott belső tartalmak kifejezésének teret adó alkotó tevékenységeit, valamint látvány és műelemző ismereteit tartalmazza. Célja az önkifejezés, az expresszív alkotóképesség életkori sajátosságainak, vizuális nyelvi gazdagításának kibontakoztatása és a tevékenységekkel egybekapcsolt műalkotásokkal való reflektív találkozások programozása.

A tervezésben fontos kiemelni, hogy a kisiskolás korú gyermek életkori szükséglete, így az egészséges személyiség formálásának alapvető feltétele az alkotásban megélt öröm. Ennek megfelelően az alkotás és befogadás tevékenységei alsó tagozaton az életkori sajátosságoknak megfelelően játékos, élményalapú kreatív tevékenységek, melyek megalapozzák a kisiskoláskorú gyermekek expresszív képi kifejezését.

Befogadói tevékenységek során fontos hangsúlyozni, hogy a *gyermekek élmény- és érzélemvilágához közel álló művészeti alkotások (meseillusztráció, festmény, grafika, szobor, film), kerüljenek feldolgozásra*, továbbá hogy a műélmény feldolgozása az alkotásban is megvalósulhasson.

A kifejezés, képzőművészet területén személyes belső tartalmak kifejezésének lehetőségét biztosítva és segítve a pedagógiai tervező-értékelő munkánk által, az önismeret és önértékelés útjait egyengethetjük. A közös élményhelyzetekre épülő tevékenységek fontos szerepet játszanak az érzelmi élet gazdagodásában, a nyitottság, empátia, ízlés formálásában.

Vizuális kommunikáció

A területe a vizuális megismerést szolgáló, objektív, informatív képi közléseket, tevékenységeket foglalja magába. Átfogó fejlesztési célja a környezetünk vizuális információinak értelmezése, tudatos szelekció és képi tájékozódás alapjainak megteremtése, a képi kultúra szelektív, értő, befogadásának formálása. Továbbá a vizuális megismerő képességek tevékenységekben való kibontakoztatása, a képi kommunikációban való jártasság megalapozása.

Feladattartalmai a művészeti, történelmi, természettudományos és népművészeti értékeink mellett a *református egyházművészeti emléktanyag, szimbolika megismerését szolgálhatják*. (pl. keresztény szimbólumok, bibliai jelképek, a népművészet jelképeinek megismertetése, természeti értékeinkhez kapcsolódó jelek, piktogramok tervezése, térképrajzok,

környezetismereti szemléltető tablók, tanösvények és jelek, hagyományos munkafolyamatokat szemléltető ábrák.

A vizuális kommunikáció mindezen tevékenységeiben fejleszti a problémamegoldó, tervező - alkotó gondolkodást, képességeket.

Tárgy- és környezetkultúra

A terület a tárgyformálás és környezetalakítás alkotási és látványelemző tevékenységeit tartalmazza. Átfogó célja az épített környezet és a tárgyak világának, valamint a környezetalakítás lehetőségeinek jobb megértése, s az ezzel járó felelősségek megtapasztalása. Célja a kollektív értékek megismertetése és a tudatos érték döntések lehetőségének megteremtése által ízlés, környezettudatos magatartás formálása. Hagományos tárgykultúránk, környezetkultúránk esztétikumának közvetítésével értékfelismerő és- megőrző szemléletet alakít, identitástudatot formál, hozzájárulva nagyban a helyes énkép, önismeret, identitástudat alakulásához.

A felnövekvő teljes ember szempontjából fontos alkotói attitűdkiművelése érdekében mindenekelőtt szem előtt kell tartani *a gyermekek valós szükségleteire épülő, életszerű alkotó tevékenységek tervezését*. Ezért fontos hangsúlyozni a nevelésben a fogyasztóvá nevelés helyett, az alkotóvá nevelés erősítését. A tárgykészítés (elsősorban játék és használati tárgy) egy valós szükséglet betöltésének megtapasztalását nyújtja. A gyermekben a saját munkájának értelme a hasznosság-használhatóság örömeiben visszaigazolóódik, így formálva önbecsülését, munkához való viszonyát. A hagyományos megmunkáltság, mivesség és anyaghasználat által esztétikai minőségek megtapasztalása zajlik, fokozva érzékenységüket, így ízlésüket a kollektív érték normák hatása alapozza meg.

Az alkotás közben az átélt elmélyült belefeledkezésben megélt öröm, boldogság forraszó erejű, a bensőben elraktározódó, mély tartalmi többletet adó erőforrás, ami a személyiségformálásban, a felnövekvő egészséges életszemléletű ember számára elengedhetetlen. Hagományos népi kultúránkban a munka és alkotás összekapcsolódott, amelyben az alkotás az életöröm és önbecsülés forrása volt. A tartalmak kibontásánál alapozhatunk ezen értékekre, a terület befogadói tevékenységeiben a művészet és a népi kultúra hatásainak meghatározó szerepe van a rendezettség, szépség, jóság, igazság felismertetésében, hangoltságot és irányultságot teremt az élet értelmének megértésében, szépségének szemlélésében.

5–6. évfolyam

A fokozott realitásigény megjelenése az adott életkorban megalapozza a tanulók információk közti szelekciós képességét, és kritikai gondolkodást alakít ki. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepe lehetőséget biztosít a kompetenciák legszélesebb körű fejlesztésére.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciájának folyamatos mélyítése lehetőséget teremt az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésére. A testi és lelki egészségre nevelés feladata a vizuális kultúra tantárgynak is, hiszen a kifejező céllal születő alkotások létrehozásának folyamata a harmonikus személyiségfejlődéshez nagyban hozzájárul, a párokban és csoportban végzett tervező és alkotó munka elősegíti a másokért való felelősségvállalást, a másokkal való együttműködést. A módszerek és munkaformák sokszínűsége lehetőséget teremt a tanulás tanításának hatékony elősegítésére is. A forma és rendeltetés összefüggéseinek vizsgálata által, tárgyi környezetünk leírásával a hatékony, önálló tanulás módszerei, a rekonstruáló és konstruáló képességek fejlesztésével a kreatív problémamegoldás lépései tudatosulnak, mely hosszú távon a kezdeményezőképeséget és a vállalkozói kompetenciát ösztönzi. A tervezés során kibontakozik a természettudományos és technológiai kompetencia, és előtérbe kerül a fenntarthatóság és környezettudatosság lehetőségeinek vizsgálata is. A vizuális kommunikáció területén a kép és szöveg lehetséges kapcsolatainak feltárása az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésének is terepet biztosít, a gyakorlati feladatok lehetőséget teremtenek a digitális kompetencia mélyítésére. A médiatudatosság kialakítása kiemelt fejlesztési cél, például a reklám hatásmechanizmusának elemzésével út nyílik a kritikus, értelmező gondolkodás és aktív állampolgárság megalapozására.

A vizuális kultúra részterületei közül az 5–6. évfolyamon nagyobb arányban szerepelnek a „Kifejezés, képzőművészet” részterülethez kapcsolódó tartalmak, hiszen a megjelenő művészettörténet tananyagával bővülnek a fejlesztés követelményei. Ehhez hasonló a „Tárgy- és környezetkultúra” részterület tematikai egységeinek aránya is, hiszen az alsóbb iskolaszakaszhoz képest új feladatok jelennek meg: a tervezett alakított tér és az épített környezet szerkezeti, történeti tanulmányozása, mely a nemzeti és európai identitás mellett a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését is szolgálja. E szakaszban a „Vizuális kommunikáció” részterület tartalmai a másik kettőhöz képest csekélyebb mértékben vannak jelen.

5.évfolyam

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Valóság és képzelet	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Valóság és képzelet:</p> <p>A teremtés csodái</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Organikus és geometrikus formák szerkezeti felépítése, formai sajátosságainak tanulmányozása. Pl. különleges termések, magok és „repülőszerveik”; vagy bogarak, rovarok felépítése, repülő, mozgó,</p>	<p>A valóság, modell (pl. épített és természetes környezet, tárgyak, alakok) célirányos megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány, plaszticitás, színviszonyok) alapján, és ábrázolása síkban illetve térben, különböző technikákkal (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta, fotó, akvarell, tempera, mintázás, konstruálás).</p>	<p><i>Matematika:</i> pontos megfigyelés, lényegkiemelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei élmény feldolgozása.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> A "Teremtés könyve",</p>
--	--	--

<p>védekező, táplálkozó „szerkezetei”. Részletnagyítások, metszet rajzok, forma redukció, színtanulmányok, színredukció készítése, motívum tervezése. (pl. grafika: ceruza, tus, pác, kréta.) A forma továbbgondolása, más funkcióban való alkalmazása pl. épület, híd, sárkányrepülő, fantázia jármű stb. Kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika). A látványok képi transzpozíciós lehetőségei: redukció, szelekció, művészi átírás (torzítás, halmozás, expresszív kiemelés, megszemélyesítés, jel, szimbólum, formaritmus, színritmus). Szabad asszociációk, gondolatok, érzelmek kifejezése a forma kicsinyítésével, nagyításával, halmozásával, átfedésekkel stb.pl. öröm, félelem, csend, reménység,</p>	<p>Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve kompozíciós variációk létrehozása, különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, pasztell-, olajkréta, vegyes technika). Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben. Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).</p>	<p>Mózes első könyve; Jézus tanít: a magvető példázata (Mt 13,3-23) <i>Dráma és tánc:</i> dramatikus improvizációk irodalmi, képzőművészeti, zenei művek alapján.</p>
--	--	--

<p>békesség.(fénymásolatok, scanner, digitális fotók alkalmazása)</p> <p>BEFGADÁS:</p> <p>Képzőművészeti alkotások, különböző grafikai eljárások, technikák, szabadkézi tanulmány rajzok, megfigyelése, a vizuálisnyelvi, technikai gazdagság elemzése.</p>		
<p>Fogalmak</p> <p>(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Látvány –kép –képmező, méretarány, felépítés, arányok, forma, tónus –szín viszonylatok, kontrasztok. Elvonatkoztatás- képi transzponálás. Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal- formaritmus, variáció, színharmónia, szíkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementerek.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Lehetséges projekttema a „Teremtés történet” dramatikus feldolgozása, vagy A magvető példázatának feldolgozása. <i>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás -síkban, térben, időben.</i></p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Kifejezés, képzőművészet</p> <p>Stílus és mozgás</p>	<p>Órakeret</p> <p>7 óra</p>
--------------------------------	---	--

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Stílus és mozgás ALKOTÁS: A magok, növények mozgása, növekedése – fázis rajzok. Mikroszkopikus méretek és minták nagyítása-átalakulás, időbeliség fokozatainak rögzítése. A növekedés, átalakulás</p>	<p>Különböző mozgások (pl. emberi, állati, ipari, gépi, mechanikai, kémiai, földrajzi, biológiai) megfigyelése és rögzítése egy vizuális látványban, felhasználva megadott művészettörténeti alkotások inspiráló hatását. Személyes élmények, elképzelt történetek,</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Az emberi test, testarányok. Mozgásképesség. <i>Matematika:</i> változó helyzetek, időbeliség.</p>

<p>megszemélyesítése, képzeletbeli esemény rögzítése.(pl. zootrop szalag)</p> <p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése – történet (példázat) dramatizálás -síkban, térben, időben.</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, fotó).</p> <p>pl. Petőfi: János vitéz c. művének illusztrációi különböző stíluskonvenció imitálásával.</p> <p>Bibliai történet alapján élményfeldolgozás, illusztrálás. pl. Példaképeim könyve: pl. József története –egyiptomi, kora</p>	<p>érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése, és inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.</p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.</p> <p>Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történeti korok, korszakok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő szemléletének megtapasztalása.</p> <p>Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából.</p> <p><i>Hit és erkölcstan:</i> Mózes első könyve, József története (37-50).</p>
--	--	--

<p>keresztény, bizánci – stb. stílusban</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római, romanika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.</p> <p>Mozgás kifejezése, különböző művészettörténeti korszakok stílus konvencióiban. (egyiptomi falfestmények pl. - A kis marhahajcsár stílusában, asszír domborművek, görög szobrászat, stb.)</p>		
--	--	--

<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színkontraszt, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány.</p> <p>Mozgás fázisrajz, ritmus, arányok, karakter,</p> <p>Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt,</p>
	<p>tónus, szín-, vonal-, formaritmus.</p>
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Az irodalmi, bibliai élményekhez kapcsolódó tevékenységek leghatékonyabban projektmódszerrel valósíthatóak meg. A projekt időtartama változó lehet, függ a tanulói érdeklődéstől, a téma gazdag alkotásban kibontakoztatható lehetőségeitől, valamint a záróesemény</p> <p>produktumainak időigényétől. pl. Példaképeim könyve (Könyvkészítés projektmódszerrel)</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése.</p> <p>Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Idő- és térbeli változásokMozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján.</p> <p>A tanulmányozott növényi magok, termések mozgás fázisainak megjelenítése.</p>	<p>Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján, a mozgássor fázisokra bontása (pl. mozgókép „kikockázása”). A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl. egyszerű tárgy-</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p>

<p>A mozgás időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése. Pl. falevél lebomlásának folyamatábrája, egy hópihe képzeletbeli növekedése, gazdagodása.</p>	<p>animáció, optikai játékok: pörgetős füzet, zootrop szalag).</p> <p>A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kiteve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i></p> <p>Mozgásfolyamatok, mozgássor.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p> <p><i>Matematika:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás kiemelése.</p>
---	---	---

Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootropszalag.Képkivágás, arányok, hangsúlyok, kiemelés kontrasztokkal.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Lehetséges projekt téma: A teremtés csodái témakörhöz kapcsolva - <i>Egy rovar élete képekben</i> pl. báb és lepke folyamatábrán. A folyamat megszemélyesítése, pantomimes, vagy bábos feldolgozása.A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel,
	szöveggel.

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>ALKOTÁS:</p> <p>A teremtés csodái témakörhöz kapcsolódva-magyarázó ábra készítése pl. lepkeék védelmére.</p> <p>Jelalkotás, figyelemfelkeltő tábla madaraink védelmére.</p> <p>Vagy napi tevékenységeink képi vicces jelei, pl.- állatfigura megszemélyesítése, (humor, önirónia és érthetőség) hasznos-fontos, haszontalan időtöltés, másokért végzett</p>	<p>Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján.</p> <p>A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás,</p>	<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Isten döntése: a világ teremtése (1Móz 1,1-2,4)</p> <p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p><i>Földrajz:</i>tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázlat.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép</p>
<p>tevékenység, segítségadás stb.</p>	<p>közlekedés, cégek, parancsikonok, attributumok) gyűjtése, értelmezése. <i>A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).</i></p>	<p>viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p><i>Informatika:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p> <p><i>Matematika:</i>Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>

Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	<p>Projektet kísérő lehetséges feladatok: Példaképeim könyve, Az én hősym könyve téma kibontás: pl. bibliai szereplő József útja, tettei, választásai Útvonal, helyszínek jelei, vicces figyelmeztető táblák.</p> <p>(Vagy irodalmi szereplő pl. Kukorica Jancsi események, útvonal, táblák stb.)</p> <p>Lehetséges projekt téma: A környezetünkben élő madarak, állatok, termékek, természeti csodák jelei: – tanösvényre, vagy a közeli park, tér, figyelemfelkeltő információs táblái.</p>

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmód eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Kép és szöveg ALKOTÁS: Petőfi: Anyám tyúkjá c. versének képi jelenetei groteszk stílusban- kép-szöveg összefüggései. Példaképem könyve: pl. Dániel története, Jónás története képekben: -történés képekben való elbeszélése. Szöveg és kép együttes megjelenésének</p>	<p><i>Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán.</i> Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján. Korábban készített saját alkotás</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya. <i>Ének-zene:</i> zenei stílusok és formák. <i>Dráma és tánc:</i> nem verbális kommunikációs játékok. <i>Informatika:</i> multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből.</p>

<p>tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).</p> <p>Könyv borító tervezése.</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Bibliai témájú és irodalmi témát feldolgozó animációs filmek elemzése, pl. Jónás története, vagy</p> <p>a <i>János vitéz</i> rajzfilmen, szépirodalmi illusztrációkon, különböző stílusok összehasonlító elemzése, technikák, vizuális nyelvi sajátosságok megbeszélése.</p> <p>Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtő mágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja</p>	<p>továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként.</p> <p>Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CDborító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.</p>	
---	--	--

közötti összefüggés alapján.		
Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális sűrités, kiemelés, alkalmazott grafika.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	Projekttemát kísérő lehetséges feladatok: A bibliai téma, József története, Jónás története vagy a János vitéz képi jeleneteinek és a szövegrészletek együttes megjelenítése- vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegálírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Tervezett, alakított környezet ALKOTÁS: Egyiptomi templom és lakóházak modellezése, a József történetének Vagy Jónás próféta útjainak dramatizált feldolgozásához. (Jón 1-4) BEFOGADÁS: A közvetlen környezetben található tárgyak</p>	<p>Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történeti korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok. <i>Természetismeret:</i> Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében. A természeti és mesterséges, technikai és épített. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző</p>

<p>(pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján. Ókori építészeti stílusok elemzése. (Mezopotámiai, egyiptomi, asszír, perzsa stb. művészet.) A történeti korok legfontosabb alátámasztóteherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola) lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével.</p>	<p>lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorony, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.</p>	<p>kultúrák eltérő létmódja, szemlélete. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tervezés, anyagalakítás.</p> <p><i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok.</p> <p>Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i></p> <p>Mózes első könyve, József története (37-50), Jón (1-4)</p>
<p>Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.</p>	

Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	
---	--

Tematikai egység	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p> <p>Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Tárgy és hagyomány BEFOGADÁS:</p> <p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). Különböző történeti korok (pl.</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján).</p> <p>A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezelés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített tárgy (pl. iskolaszer,</p>	<p><i>Hon- és népismeret:</i> család és lakóhely, falvak és városok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet.</p> <p>Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene.</p>
---	---	--

<p>népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.</p> <p>Hétköznapi és ünnepi viseletek Jézus korában.</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Bibliai történet jelmezei, bábjai, pl. nemez,- papírmásé báb, a történet eseményeihez kapcsolódó tárgyak, hímzett tarisznya, öv, stb. elkészítése, ókori díszítőmotívumok alkalmazása.</p> <p>Merített papír készítés, képírás.</p>	<p>öltözet, hangszer, játék, kisbútor) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével.</p> <p>Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával.</p> <p>Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> népszokások.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hagyományos foglalkozások, szakmák.</p>
---	--	---

Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus,
	környezettudatosság, társadalmi üzenet.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

A fejlesztés várt eredményei végén atanév	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. ☐ Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képkötésben. ☐ Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. ☐ A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. ☐ Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. ☐ Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. ☐ Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. ☐ Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. ☐ A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
--	---

	☐ Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.☐ Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.☐ A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.

	Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.
--	---

6. osztály

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet		Órakeret
	Valóság és képzelet		5 óra
Előzetes tudás	Az élményt nyújtó, személyes megnyilvánulások érvényesítése az alkotó folyamatban. A vizuális nyelv alapelemeinek ismerete és alkalmazása a kifejező alkotásokban. Különböző festészeti, grafikai és plasztikai technikák alapszintű alkalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek vizuális megjelenítése különböző eszközökkel az előtanulmányok során szerzett tapasztalatok alkalmazásával. Tér és sík megkülönböztetése, megjelenítése különböző méretű és formájú felületeken való komponálással. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Valóság és képzelet</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Látvány utáni tanulmányrajzok Egyszerű téri helyzetek leírása (pl. formai, szerkezeti, felületi, tónusbeli), az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása, illetve</p>	<p>Szabad asszociációs és vizuális játékok adott témára (pl. fogalom, jelenség, hang, szín, mozgás, gondolat, érzés, tárgy, cselekvés). Az előhívott impressziók megjelenítése síkban, térben, időben.</p> <p>Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok,</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műélvezet megtapasztalása.</p> <p><i>Matematika:</i> pontos megfigyelés, lényegkiemelés.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei élmény feldolgozása.</p>
--	---	--

<p>kompozíciós variációk létrehozása.</p> <p>A lakó környezetben lévő épületek többnézőpontos ábrázolása. (felülnézet, utcafronti, alulnézet)</p> <p>Térábrázolási konvenciók gyakorlása. A tanulmányrajzok alapján utcai jelenetek elképzelése, régen és ma.</p> <p>Pl. Korábbi irodalmi élmények felidézésével, az események aktuális mai helyzetekbe való beillesztése. Kukorica János vagy Toldi Miklós mai helyszíneken –kép sorozat.</p> <p>Bibliai történet mai szituációban, képsorozat. PL. Az irgalmas samaritánus története.</p>	<p>eszközök, méretek felhasználásával (pl. színes, grafikai technika, mintázás, konstruálás, installáció talált tárgyakból, fotó).</p>	<p>művek</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> dramatikus improvi irodalmi, képzőművészeti, zenei alapján.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Az irgalmas samaritánus története Lukács 10,25–37</p>
<p>Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Tömörítés, kiemelés, kompozíció, szín-, vonal-, formaritmus, variáció, színharmónia, színtontrast, főszín, mellék/kiegészítő szín, komplementer, méretarány, textúra-faktúra.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>		

Tematikai egység	Kifejezés, képzőművészet Stílus és mozgás		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Művészeti ágak és a képzőművészeti ágak legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Művészeti alkotások, vizuális jelenségek, látványok verbális leírása. A vizuális nyelv alapelemeinek megkülönböztetése és használata. Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozási képessége, az érzékelhető tulajdonságok alapján az azonosságok és különbözőségek tudatosítása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés különböző műfajú köznapi és művészi formáinak felismerése. A megfigyelt jelenségek térbeli helyzetének, arányainak, plaszticitásának és szín- és fényviszonyainak megfigyelése és ábrázolása. A legjelentősebb művészettörténeti stíluskorszakok és irányzatok elemi ismerete legjellemzőbb műtárgyain és szimbolikus tárgyain keresztül, gyakorlati feladatok előkészítő szakaszába ágyazottan. A vizuális nyelv alapelemeinek és azok egymáshoz való viszonyának értelmezése. Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkáiról.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Stílus és mozgás Útkeresés</p> <p>– úton járás:</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Környező múzeumok,skanzen, építészeti emlékek, templomok meglátogatása.</p> <p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások,</p>	<p>Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori Egyiptom,ókori görög és római, romantika, gótika, reneszánsz, barokk) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj,</p>	<p><i>Természetismeret:</i>Környezetünk élővilága.</p> <p><i>Matematika:</i>változó helyzetek, időbeliség.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történeti korok, korszakok.</p>
---	--	--

<p>Festmények, fotók, kisfilmek alapján hazai tájak, nevezetességek felidézése.</p> <p>Tájegységek építészeti emlékei, irodalmi, képzőművészeti nevezetességei, népi tárgykultúrája.</p> <p>Református templomok sajátosságainak megismerése. Egyháztörténeti emlékek, nevezetességek megismerése.</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>Labirintus téma:</p> <p>Bonyolult alaprajzok alapján (pl. labirintusok a krétai művészetben, őskori barlangrajzokon, keresztény templomok négyezeti terében stb.)</p> <p>Személyes élmények, elképzelt történetek, érzelmek megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek inspiráló, alkotó felhasználása által síkban és/vagy térben.(pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment,</p>	<p>formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.</p> <p>Képek, látványok, médiaszövegek, események (pl. műalkotások, fotók, filmek, élmények, álmok, közösségi alkalmak) szöveges leírása, a vizuális közlés köznapi és művészi formáinak azonosításával. A leírás alapján személyes feldolgozások megjelenítése síkban, térben vagy időben (pl. festés, plasztika, parafrázis, intermediális: pl. fotográfia, kinetikus, installációs, environment, eseményművészet) a tárgyalt művészettörténeti korszak inspiráló felhasználásával.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i>(és más műve, pl.<i>Szülőföldemen, Úti levelek</i>).</p> <p>Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, Kosztolányi, Szabó Lőrinc és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenetörténeti és zeneirodalmi alapismeretek a befogadói hozzáállás fejlesztése céljából. Egyházzenei művek, zsolnárok.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i></p> <p>Saul megtérése (ApCsel 9,1-30)</p> <p>A lelki fegyverzet (Ef 6)</p>
--	---	---

eseményművészet)		
Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Művészi kifejezés, látványelemzés, téri helyzet, plaszticitás, arányrendszer, kompozíció, képkivágás, képsík, képi és optikai helyzetviszonylat, takarás, pont, vonal, felület, forma, faktúra, textúra, szín, tónus, irány, térbeliség, nagyság, kiegészítő szín, kevert szín, kontraszt, tónus, szín-, vonal-, formaritmus.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Idő- és térbeli változások		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Érzékelhető tulajdonságok alapján azonosságok és különbözőségek tudatos felismerése, leírása. A közvetlen tapasztalatok útján szerzett élmények feldolgozása. Megfigyelt jelenség látványelemeinek megnevezése. Események, történések elmondása, részekre bontása, a jellemző fázisok megjelenítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természeti vagy épített környezet idő és térbeli változásainak sűrített megjelenítése. Természettudományos és technikai megfigyelés és gondolkodás fejlesztése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Idő- és térbeli változások</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>A települések szerkezeti felépítése régen- ma.</p> <p>Lakóházak régen és ma.</p> <p>Viseletek és életkorok, szokások, ünnepek összefüggései.</p> <p>Városok régen és ma.</p> <p>Tornyok és toronyházak.</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>A hazai táj változásai:</p> <p>Élet régen és ma</p> <p>Pl. Petőfi Sándor szülőháza,</p>	<p>A természet, (pl. növény, időjárás, ember, táj, állat) az épített környezet (pl. épület, település, híd) időbeli folyamatainak, változásainak (növekedés, pusztulás, fejlődés, lebomlás, öregedés, penészesedés, rozsdásodás) megfigyelése, modellezése (pl. hősobor, anyag változása kiteve az időjárásnak) személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése, napi tevékenység tervezése). A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> történet ideje, helyszíne, cselekmény kezdő- és végpontja, cselekményelemek sorrendje.</p> <p><i>Természetismeret:</i> mozgás és idő változása; ciklikus jelenségek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az idő ábrázolása vizuális eszközökkel.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Mozcásfolyamatok,</p>
--	--	---

<p>Életének állomásai, különböző helyszínei, eseményei.</p> <p>A települések régi és mai megjelenésük.</p> <p>A folyamatok dokumentálása, ábrázolása saját készítésű fotókkal, képekkel, szöveggel.</p> <p>Bibliai történetek helyszínei régen és ma. – Pl. Babilon, Jerikó, Ninive stb.</p> <p>Bábel tornya. Tervezés, kivitelezés talált tárgyakból.</p>		<p>mozgássor.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok csoportosítása, értelmezése, táblázatba rendezése, használata.</p> <p><i>Matematika:</i> változó helyzetek, időben lejátszódó történetek megfigyelése, a változás kiemelése.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> A bábéli torony és a nyelvek kialakulása (1 Móz 11,1–9)</p>
<p>Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Mozdulat, mozdulatsor, hely- és helyzetváltoztatás, állapotváltozás, folyamat, fázis, valós idő, lassítás, gyorsítás, állókép, mozgókép, képkocka, tárgy-animáció, zootrop-szalag.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Lehetséges projekt téma: Képes útinapló, térkép készítése a választott tájegységről, bibliai helyszínről.</p> <p>A tájegység dokumentációja, nevezetességei, régészeti, művészettörténeti emlékei, népi és viseletei, népszerűsítő üdvözlőlap, leporelló, plakát tervezése.</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Vizuális kommunikáció Jelértelmezés, jelalkotás</p>	<p>Órakeret 2 óra</p>
--------------------------------	--	---

Előzetes tudás	Egyszerű vizuálisan értelmezhető jelenségek, jelzések, közlő ábrák értelmezése. Tájékozódás vizuális elemek alapján. Az egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenések: jel, alaprajz, térkép értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magyarázó rajzok, képes használati utasítás pontos értelmezése. A legfontosabb vizuális jelek, jelzések, szimbólumok értelmezése, alkotó használata. Képi utasítások követése, illetve ilyenek létrehozása.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>ALKOTÁS:</p> <p>Régi használati tárgyak pl. járom, eke, mozsár, guzsaly stb. ismertető ábrái:</p> <p>Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, A tárgyak jeleinek elkészítése.</p>	<p>Képes (pl. fotósorozat), rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások (pl. műszaki berendezések üzembe helyezése, tárgyak összeszerelése, Lego) tanulmányozásának segítségével. Az utasítás kipróbálása, ellenőrzése, a visszacsatolás után módosítás a felmerült problémák alapján.</p> <p>A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégek, parancsikonok, attributumok) gyűjtése, értelmezése. A közösség számára fontos, nem vizuális jellegű információk (pl. események, időpontok, tevékenységek, jellemzők) képi</p>	<p><i>Természetismeret:</i> Tájékozódás természetes és épített környezetben; technikai eszközök működésének megfigyelése. Jelek, jelzések felismerése és értelmezése.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás, térrajz, útvonalrajz, térképvázat.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei olvasás és írás: kotta.</p> <p><i>Informatika:</i> rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása.</p>
	<p>tömörítése, direkt jellé (pl. piktogram, jelzőkártya) alakítása, használatba helyezése (pl. ismert útvonal rajzán vizuális jelzések kialakítása).</p>	<p><i>Matematika:</i> Tájékozódás. Objektumok alkotása. Rendszeralkotás.</p>

Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Használati utasítás, jel, jelentés, egyezményes jelzés, jelrendszer, piktogram, embléma, ábra, vizuális sűrítés, kiemelés, séma.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

Tematikai egység	Vizuális kommunikáció Kép és szöveg	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az emberi gesztusok, mimika, mozdulatok értelmezése. Alapfokú jártasság dramatikus játékformákban. A szöveg tartalmát és a beszélő szándékát tükröző beszédmod eszközeinek alkalmazása. A szóhasználat és testbeszéd összehangolása különféle beszédhelyzetekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális sűrítés és kiemelés fogalmának ismerete, megfelelő alkalmazása. Kép és szóbeli vagy írott szöveg együttes alkalmazása a jelentésmódosulások megfigyelésének céljával. A különböző kommunikációs felületeken megjelenő reklám hatásmechanizmusának értelmezése és alkotó használata. Médiatudatosság kialakítása a személyes preferenciák érvényre juttatásával.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>ALKOTÁS:</p> <p>A régi használati tárgyak jeleinek elkészítése, képrejtvény tervezése.</p> <p>A tárgyak új funkcióban való áttervezése, átalakítása. Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán.</p> <p>Memória kártya készítése.</p>	<p>Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát, képregény) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegalkalmazásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).</p> <p>Hang és kép együttes alkalmazása (pl. árnyjáték, dramatikus játék), szabad</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg és kép viszonya.</p> <p><i>Ének-zene:</i> zenei stílusok és formák.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> nem verbális kommunikációs játékok.</p> <p><i>Informatika:</i> multimédiás dokumentumok előállítására kész</p>
--	---	--

<p>Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival.</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Egyiptomi, sumer írás, rovásírás tanulmányozása.</p> <p>Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.</p>	<p>asszociációk megfogalmazása a létrejött üzenetek kapcsán.</p> <p>Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat, póló, reklámszatyor, kitűző, hűtőmágnes) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka és kifejezésmódja közötti összefüggés alapján.</p> <p>Korábban készített saját alkotás továbbgondolása, felhasználása alkalmazott grafikai feladatként (pl. DVD-borító, képernyővédő, arculati elem), vagy képgrafikaként.</p> <p>Nem mozgóképi reklámhordozók (pl. CDborító, plakát, csomagolóanyag, termékcimke) tervezése, kivitelezése szabadon választott technikával (pl. digitális képszerkesztéssel, kollázs technikával vagy élőképben), a reklám hatásmechanizmusának tudatos használatával.</p>	<p>alapelemekből.</p>
---	--	-----------------------

Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Hang-, szöveg- és képkapcsolat, kommunikációs csatorna, üzenet, reklámhordozó, reklámfelület, szlogen, médium, manipuláció, képi valóság, fikció, vizuális és verbális
	sűrítés, kiemelés, alkalmazott grafika.
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák	

Tematikai egység	Tárgy- és környezetkultúra Tervezett, alakított környezet		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Építmények, építészeti alkotások típusainak, funkcionális térrészeinek megnevezése. Térbeli formák kiterjedésének, méretének, téri helyzetének megállapítása. Környezetalakítás egyszerű eszközökkel. Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű téri helyzetek leírása, megjelenítése. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása. Szerkezetek és térmodellek állékonyságának (statikájának), teherbírásának megfigyelése. Különböző korok és kultúrák tárgyi és épített környezetének vizsgálata értelmezés céljából, meghatározott szempontok alapján. Változatos anyag- és eszközhasználat a tárgykészítés során.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Tervezett, alakított környezet</p> <p>BEFOGADÁS:</p> <p>Hagyományos népi kultúránk tárgyi emlékeinek megismerése, elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül.</p> <p>ALKOTÁS:</p> <p>A festett kazettás mennyezetek díszítményeinek mai használati tárgyon való megjelenítése. Pl. Nap, madár, növényi</p>	<p>Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból (pl. védelem, szakralitás, figyelemfelkeltés, emlékállítás, interakció) különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz, fotómontázs, modellezés) és anyagokkal (pl. agyag, karton, fa, gipsz, drót, textil, talált tárgyak) történelmi korok legfontosabb alátámasztó-teherhordó (pl. oszlop, pillér, fal) és térlefedő (pl. gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korszakok.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Az ember hatására bekövetkező változás a táj képében.</p> <p>A természeti és mesterséges, technikai és épített.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák eltérő létmódja, szemlélete.</p> <p>Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tervezés,</p>
---	--	---

<p>motívum nemez tarisznyán, vászon kendőn stb.</p> <p>A népviselet áttervezése mai használati funkciók, és trendek alapján.</p> <p>A választott viselet díszítményének más, különleges alkalmazási felületeinek kitalálása. Pl. csomagolás, sütőforma, póló, különböző papír applikációk.</p> <p>Környezetben: Térplasztikákon, kövezeten, Installációk felületén, utcabútoron, korlátokon stb.</p> <p>A Bábel tornya korábbi tervrajzainak kivitelezése. (1Móz 11,1-9)</p>	<p>lehetőségeinek, illetve alaprajzi elrendezéseinek megfigyelésével. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban.</p> <p>A közvetlen környezetben található tárgyak (pl. bútor, szerszám, jármű, szerkezet, öltözék, hangszer), épületek (pl. lakás, pályaudvar, templom, iroda, istálló, garázs, víztorny, palota, színház, múzeum) elemzése forma és rendeltetés, valamint a díszítés kapcsolatán keresztül, az összegyűjtött információk alapján.</p> <p><i>Egy választott tárgy vagy épület átalakítása, áttervezése, modellezése meghatározott célok érdekében (pl. álcázás, transzparencia, figyelemfelkeltés, megváltozott környezeti hatás: árvíz, hó, napfény, közösségi esemény) a történeti korok, európai és Európán kívüli, illetve a modern társadalmak tárgyi</i></p>	<p>anyagalakítás.</p> <p><i>Matematika:</i> Egyszerűsített rajz készítése lényeges elemek megőrzésével.</p> <p>A tér elemei, síkbeli, térbeli alakzatok.</p> <p>Tárgyak tulajdonságainak vizsgálata. Geometriai modellek.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i></p> <p>A bábeli torony és a nyelvek kialakulása 1 Mózes (11,1-9)</p> <p>Jézus tanít: aki kősziklára épít (Mt 7,24-27)</p>
--	--	---

	<i>környezetéből hozott példák elemzéséből származó tapasztalatok alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.</i>	
Fogalmak(pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)	Épület, építmény, téri helyzetek, építészet, alaprajz, homlokzat, forma, funkció, alátámasztás, térlefedés, oszlop, pillér, fal, gerenda, födém, boltív, boltozat, kupola, térmodell, térkonstrukció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, elemző- magyarázó rajz, kézműves technika, sorozatgyártás, design.	
Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák		

Tematikai egység	Tárgy és környezetkultúra Tárgy és hagyomány		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	<p>Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok csoportosítása. A különböző anyagokról szerzett tapasztalatok szóbeli megfogalmazása. Tárgyak, épületek, műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétikai minőségeinek jellemzése.</p> <p>Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás. Alapvető manuális készségek működése az anyagalakítás során.</p>		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti sajátos jegyeinek értelmezése. A közvetlen környezetben található tárgyakon, épületeken a forma, a rendeltetés és a díszítmény kapcsolatának megértése.		
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	

<p>Tárgy és hagyomány ALKOTÁS: Játékkártya készítése a tárgyak vicces jelentés változásaival. Memória kártya- tájegységek nép- viseletei Ünnepi készülődés a karácsonyra,(húsvétra): Korakeresztyén díszítmények, szimbólumok alkalmazásával ajándéktárgyak készítése. BEFOGADÁS:</p>	<p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján). A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. szövés, hímzés, nemezélés, lemezdomborítás, papírmerítés) készített</p>	<p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Adventi várakozás az Ószövetségben (Zak 9,9) Az ószövetségi próféták Jézus eljöveteléről (Ézs 7,14; 9,1-6; 11,1-10; Mik 5,1-3) Saul megtérése (ApCsel 9,1-30) <i>Hon- és népismeret:</i> család és lakóhely, falvak és városok.</p>
---	--	--

<p>A témával kapcsolatos képzőművészeti alkotások megismerése:</p> <p><i>(Rembrandt: A pástorok imádása</i> <i>Duccio: Bevonulás Jeruzsálembe</i> <i>Hieronymus Bosch: Keresztút;</i> <i>Jézust tövissel koronázzák meg stb.)</i></p> <p>Lakóhelyhez közeli néprajzi tájegység építészeti jellegzetességeinek, viseletének, és kézműves tevékenységének megismerése, elemzése (pl. skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatásával, vagy gyűjtött képek alapján.</p> <p>Műalkotások segítségével Ókeresztény és bizánci díszítőművészet megismerése. (pl. mozaikok, A szent korona, A koronázási palást,)</p> <p>A legfontosabb vizuális jelek, szimbólumok, keresztyén szimbólumaink, ünnepekhez kapcsolódó jelképeink megismerése.</p>	<p>tárgy (pl. iskolaszer, öltözet, hangszer, játék, kishűtő) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. adott személyiség, életkor, nemek, foglalkozás) vagy funkció (hétköznapi, ünnepi) számára, a környezettudatosság lehetőségeinek figyelembevételével.</p> <p>Létrehozott vagy talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, állati, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése, tanulmányozása után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális és társadalmi üzenetével, illetve az alkotó személyes közlési szándékával.</p> <p>Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) és kultúrák (pl. Európán kívüli) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> népköltészet. Könyvtárhasználat.</p> <p><i>Természetismeret:</i> környezettudatosság, fenntarthatóság.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> népszokások.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hagyományos foglalkozások, szakmák.</p> <p><i>Hit és erkölcsstan:</i> Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése.</p>
--	--	---

		<p>Az ószövetségi Krisztusra vonatkozó próféciák segítségével rámutatás arra, hogy Isten beteljesíti az ígéreteit.</p> <p>Pál apostol megtérésének történetén keresztül a megtérés fogalmának és jelenségének</p>
--	--	---

<p>Ünnepi készülődés a karácsonyra Ünnepi készülődés a húsvétra</p>		ismertetése.
<p>Fogalmak (pl. értelmező fogalmak, tartalmi kulcsfogalmak, adatok)</p>	<p>Népművészet, mesterség, hagyományos kézműves technika, forma, funkció, alapanyag, gazdaságos anyaghasználat, formaredukció, díszítmény, motívum, formaritmus, környezettudatosság, társadalmi üzenet.</p>	
<p>Javasolt pedagógiai eljárások, módszerek, szervezési- és munkaformák</p>	<p>Ajánlott projekt: Adott ünnephez kapcsolódó népszokás megelevenítése. Pl. betlehemezés</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén</p>	<ul style="list-style-type: none"> □ A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján. □ Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban. □ Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése. □ A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása. □ Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során. □ Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása. □ Néhány rajzi és tárgykészítési technika megfelelő használata az alkotótevékenység során. □ Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel. □ A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
--	--

	<ul style="list-style-type: none">□ Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.□ Fontosabb szimbolikus és kultúrális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.□ A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása. <p>Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.</p>
--	---

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók

Amennyiben a különböző korok és kultúrák feldolgozását kronologikus megközelítésben végezzük, az alábbi műtípusok, művek, alkotók bemutatása ajánlott:

Megalitikus építészet (pl. *Stonehenge*), őskori mágikus ábrázolás (pl. *altamirai barlangrajz*), ókori egyiptomi és mezopotámiai sirtípusok és templom (pl. *Kheopsz piramisa, Zikkurat – Úr, karnaki Ámon-templom*), faragott mészkőszobor az ókori Egyiptomból (pl. *Írnok szobor, Nofretete fejszobra*), halotti kultusz tárgyai (pl. *Tutenchamon arany halotti maszkja*), az ókori Egyiptom ábrázolását bemutató falfestmény vagy dombormű (pl. *Fáraó vadászaton – thébai falfestmény*), az ókori görög és római templom (pl. *athéni Akropolisz: Parthenon, Erektheion; Pantheon*), ókori színház, amfiteátrum (pl. *Colosseum*), görög és római emberábrázolás (pl. *delphoi kocsihajtó, Szamothrakéi Niké, Laokoón-csoport, római portré szobor*), korakeresztény és bizánci templom (pl. *Santa Sabina, Hagia Sophia*), népvándorlás kori tárgy (pl. *nagyszentmiklósi kincs, honfoglaláskori öltözet*), román kori és gótikus templom, székesegyház (pl. *pisai dóm, jáki bencés apátsági templom, amiens-i székesegyház, nyírbátori református templom*), *Magyar Szent Korona és koronázási palást*, épületdíszítő és oltárszobrok a középkorból (pl. V. Stoss), gótikus freskó és oltárkép (pl. Giotto, M.S. Mester), gótikus üvegablak (pl. *chartres-i katedrális üvegablakai*), reneszánsz és barokk palota és kastély (pl. *Palazzo Farnese, chambordi kastély, versailles-i palota, fertődi Eszterházy-kastély*), a reneszánsz és barokk mesterei (pl. Michelangelo B., Leonardo da

Vinci, Raffaello S., A. Dürer, P. Bruegel, P. P. Rubens, Rembrandt, D. Velazquez, Vermeer van Delf).

A válogatás fontos szempontja, hogy a bemutatott művek az egyetemes művészettörténet legjelentősebb és tipikus műveivel szemléltessék a témát, illetve hangsúly kerüljön a magyar művészet- és építészettörténetben megtalálható leglényegesebb példákra is. A fentebb ajánlott műveken és alkotókon kívül adott témák szemléltetésére további műtípusok és művek is felhasználhatók. Különösen érvényes ez akkor, ha az adott témát nem kronologikus, hanem tematikus megközelítésben dolgozunk fel, vagy ha nem elsősorban művészettörténeti, hanem nyitottabban értelmezett kultúrtörténeti, építészet- és tárgytörténeti tartalmakat mutatunk be. Ezekben az esetekben a válogatás további fontos szempontja, hogy az adott téma függvényében a magas művészet és a populárisabb irányzatok egyformán szemléltessék az adott tartalmat, hogy tértől (pl. Európán kívüli

kultúrákból származó művek) és időtől (pl. akár kortárs művek) független példák mutassák be az adott tananyagot. Fontos továbbá, hogy a vizuális kommunikáció, valamint a tárgy- és környezetkultúra részterületek szemléltetéséhez a kortárs kultúrából, a történelmi korokból, illetve a közelmúltból származó példákat is felhasználhatjuk.